

Riina Haapala

NÄKÖRADIO?

Viittomakielelle tulkattujen radio-ohjelmien kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen Suomessa

NÄKÖRADIO?

Viittomakielelle tulkattujen radio-ohjelmien kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen Suomessa

Riina Haapala
Opinnäytetyö
Kevät 2015
Viestinnän koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Viestinnän tutkinto-ohjelma, journalismin suuntautumisvaihtoehto

---

Tekijä: Riina Haapala

Opinnäytetyön nimi: Näköradio? Viittomakielelle tulkattujen radio-ohjelmien kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen Suomessa.

Työn ohjaaja: Pertti Sillanpää

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: kevät 2015

Sivumäärä: 37+3

Tässä tutkielmassa selvitan viittomakielelle tulkattujen radio-ohjelmien kysynnän ja tarjonnan kohtaamista. Tiesin, että tarjontaa ei ole, mutta halusin selvittää, olisiko tulkatuille lähetyksille kysyntää. Aiheen tutkielmaani sain, kun syksyllä 2014 olin mukana produktiossa, jossa kolmiviikkoisen internetradion viimeinen päivä tulkattiin viittomakielelle. Tästä sain kipinän kartoittaa, olisiko uudelle radiolle kysyntää.

Tietoperustassa käyn läpi viittomakieltä ja radiota ja näiden kahden yhdistelmää. Tietoperustani keskeisimmässä lähdelehdessä on viittomakielestä kertovaa kirjallisuutta sekä internetlähteitä kuten Kuurojen Liiton internetsivut. Radioalan perusteokset on kirjoitettu jo aikana ennen internet-radioita, joten niiden hyödyntäminen on haastavaa. Tutkimustani varten haastattelin ihmisiä eri lähtökohdista. Kuurojen Liiton kampanjasuunnittelija Eija Tiaiselta sain tietoa Radio Novan viittomakielelle tulkatuista päivistä, joissa Kuurojen Liitto oli mukana. Ylen viittomakielisen toimituksen Mikaela Tillanderilta selvitin Ylen kiinnostusta viittomakielelle tulkattun radiolähetyksen tekoon. Haastattelin myös produktioradiomme tulkannutta viittomakielisen tulkkiopiskelijaa Noora Heikkilää hänen näkemyksistään viittomakielisen päivän onnistumisesta ja haasteista.

Koska kohderyhmäni on viittomakieliset, tein kyselylomakkeen viittomakielisille. Kysyin heiltä, haluaisivatko he katsella viittomakielelle tulkattua radio-ohjelmaa.

Keräämäni aineistoa analysoin teoriaohjaavista lähtökohdista ja saatuja vastauksia peilasin tietoperustani. Kyselyni vastausten perusteella voin sanoa, että viittomakielelle tulkatuille radio-ohjelmille voisi olla kysyntää. Suurempi ongelma on se, kuka sitä tekisi. En myöskään selvittänyt tutkielman laajuudesta johtuen kovin tarkasti, mitä viittomakieliset haluaisivat radiolähetyksessä katsella. Tämä voisi olla viisasta kartoittaa laajemmin, mikäli radio-ohjelmaa haluaa viittomakielelle tulkata. Käyn myös läpi sitä, mitä viittomakielelle tulkattu radiolähetys vaatisi, joten tutkielmastani on hyötyä sellaista suunnittelevalle.

Asiasanat: viittomakieli, radio, striimaus, journalismi

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Journalism

Author: Riina Haapala

Title of thesis: Seeing the Radio? Demand and supply of sign language radio in Finland.

Supervisor: Pertti Sillanpää

Term and year when the thesis was submitted: spring 2015

Number of pages: 37+2 appendices

The purpose of this thesis was to find out if there is a demand for a radio program in sign language. There is no supply of radio programs in sign language but, for example, a radio channel called Radio Nova has tried it twice in collaboration with the Finnish Association of the Deaf, however, it was too expensive. The only organization obligated to offer programs in sign language is the Finnish national public service broadcasting company Yle. But when it comes to sign language, they focus on television.

It can sound peculiar that deaf people could enjoy the radio because radio is based on listening. However, when it comes to radio in sign language, it is streamed as live-stream on the internet. At the same time when a speaker is speaking there are one or more interpreters translating the speech.

In this thesis the material was gathered by interviewing and by a questionnaire for people using sign language as their native language. The result of a questionnaire was analyzed with the way of theory driven content analysis.

As the result of the analysis it can be said that there might be a demand for radio program in sign language. It is also remarkable that there are not enough television programs in sign language, so, it also affects the result. Who would actually create a radio in sign language is a far bigger problem. Radio in sign language requires not only speakers but also interpreters. Technology makes it possible but it might not be cheap.

Keywords: Sign language, journalism, radio, streaming

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	KESKEISET KÄSITTEET	8
3	KUUROT JA VIITTOMAKIELI	9
3.1	Viittomakieli	9
3.2	Sisäkorvaistute	10
3.3	Viittomakieliset palvelut	10
3.4	Viittomakieliset ja musiikki	11
4	RADIO	13
4.1	Yhdestä isosta moneksi pieneksi	13
4.2	Internetradio	14
4.3	Viittomakielelle tulkattu radio: Radio Nova	15
4.4	Radio Kaamos	16
4.4.1	Toimittajan kokemukset	16
4.4.2	Tulkkien kokemukset	18
4.5	Viittomakieliset radiokokeilut ulkomailta	20
5	AINEISTOT JA MENETELMÄT	21
5.1	Tutkimusaineisto	21
5.2	Kyselylomake viittomakielisille	22
5.3	Tutkimusmenetelmät	23
6	TULOKSET	24
6.1	Onko kiinnostusta?	24
6.2	Mikä kiinnostaa?	26
6.3	Televisio-ohjelmat	26
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	28
7.1	Mikä on radiota?	28
7.2	Kysyntä?	29
7.3	Mitä viittomakielelle tulkattu radio-ohjelma vaatii?	29
7.4	Kuka sitä tekisi?	30
8	POHDINTA	31
8.1	Hyödyt ja oppiminen	31
8.2	Luotettavuus	32

LÄHTEET..... 34

1 JOHDANTO

Kuuroille radiota ei käytännössä ole olemassa. Perinteinen radio perustuu kuunteluun, joten kuurot jäävät automaattisesti kohderyhmän ulkopuolelle. Kuuleville ihmisille radio taas on niin itsensäselvyys, että jos radiota ei yhtäkkiä olisikaan olemassa, moni automaattisesti sujuisi hiljaisuuden vallitessa. Tässä opinnäytetyössä puhun sekä kuuroista että viittomakielisistä ihmisistä. Sillä viitataan viittomakieltä ensisijaisena kielenään käyttäviin kuuroihin.

Tutkielmani aiheena on viittomakielelle tulkattujen radio-ohjelmien kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen. Kipinän aiheeseen sain, kun syksyllä 2014 teimme Oulun ammattikorkeakoulun journalistiopiskelijaryhmän projektina Radio Kaamoksen, jonka viimeinen päivä tulkattiin viittomakielelle. Oli hienoa seurata tulkkien työskentelyä ja harjoittelua sekä studiossa juontaessaan tietää, että oma puhe tulee ulos live-striimistä, jossa viittomakielen tulkkioiskelijat tulkaavat kaiken viittomakielelle. Luulimme ensin tekevämme historiaa, mutta pikaisen haun jälkeen huomasin, että Radio Nova ja Kuurojen Liitto ovat järjestäneet kahdesti aiemmin viittomakielelle tulkattun lähetyksen. Näitä lähetyksiä ei enää kahden kerran jälkeen tehty rahanpuutteen vuoksi.

Tutkielmaa aloittaessani en juurikaan tuntenut kuurojen maailmaa ja omat viittomakielen taitoni rajoittuvat noin kahteen viittomaan ja puoliin sormiaakkosista. Väärinpäin puuhun kiipeäminen kuitenkin kuuluu tapoihini, joten haastoin itseni. Jälkikäteen olen pohtinut, miksi lähdin tutkimaan näinkin vierasta asiaa. Radiota olen tehnyt kouluprojektien kautta ennenkin, mutta viittomakielisten maailma oli täysin vieras. Toisaalta olen kuitenkin vahvasti sen kannalla, että jokaisen tulisi saada riittävästi tietoa omalla äidinkielellään. Tiedon lisäksi tärkeää on myös viihde, katsonhan itsekin televisiosta välillä viihteellisiä ohjelmia tai kuuntelen radiota musiikin takia. Näin voisikin sanoa, että tällä tutkielmalla pyrin myös nostamaan esiin tasa-arvonäkökulman ja viittomakielisten yhtäläisen oikeuden omaan kieleensä ja palveluihin viittomakielellä.

Tutkimuksessani olen haastatellut Kuurojen Liiton kampanjasuunnittelija Eija Tiaista, Radio Kaamoksen tulkannutta Noora Heikkilää sekä Yleisradion viittomakielisen toimituksen Mikaela Tillanderia. Toteutin myös kyselyn viittomakielisille siitä, haluaisivatko he katsella viittomakielelle tulkattuja radio-ohjelmia. Näitä analysoin teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin.

2 KESKEISET KÄSITTEET

Viittomakieli: Viittomakieli on spontaanisti kuurojen yhteisössä syntynyt kieli, joka on erilainen joka maassa. Viittomakielessä olennaista on käsien ja sormien liike, asento, paikka ja suunta sekä muut eleet ja ilmeet. (Kuurojen liitto, viitattu 25.4.2015).

Viittomakielinen ohjelma: Viittomakielinen ohjelma on viittomakielisten itsensä tuottamaa ohjelmaa. Tästä esimerkkinä Ylen viittomakieliset uutiset, jonka uutistenlukijat ovat äidinkieleltään viittomakielisiä.

Viittomakielelle tulkattu ohjelma: Viittomakielen tulkin tulkaama ohjelma ei ole viittomakielistä vaan tulkattua. Viittomakielelle tulkattu ohjelma voi olla laadukasta, mikäli tulkki on ammattilainen.

Internetradio: Törmän mukaan ”Internetradio on radio, jota voi kuunnella internetin välityksellä, tai on saatavilla vain internetistä” (2010, viitattu 6.3.2015). Puhekielessä käytetään yleensä nimitystä nettiradio.

Striimaus: Striimauksessa eli suoratoistossa kuuntelija tai katselija ei lataa tietokoneelleen erillistä tiedostoa. Tietokone ottaa yhteyden esimerkiksi radioasemaan ja vastaanottaa käynnissä olevaa audio- tai videosisältöä. Kuuntelija tai katselija voi seurata sisältöä, mutta ei ladata sitä itselleen. (Costello 2015, viitattu 4.3.2015.)

3 KUUROT JA VIITTOMAKIELI

Tässä luvussa käsittelen viittomakieltä, viittomakielisiä ja heidän kulttuuriaan. Selvennän myös viittomakielisen ohjelman ja viittomakielelle tulkatun ohjelman eroja. Sivuan viittomakielisiä palveluita jo tässä luvussa, mutta käsittelen niitä tarkemmin vielä luvussa 4.

3.1 Viittomakieli

Viittomakieli on käsien kieli. Se ei kuitenkaan ole samanlainen kaikkialla maailmassa, sillä viittomakielet ovat syntyneet spontaanisti kuurojen yhteisöissä (Kuurojen Liitto 2015, viitattu 26.4.2015). Suomalainen viittomakieli ei ole suora käänös suomen kielestä, vaan sanat ovat tavallaan perusmuodossa ja eri järjestyksessä kuin suomen kielessä. Eleillä ja ilmeillä täydennetään käsien kertomaa viestiä. Tässä tutkielmassa puhun viittomakielestä, jolla tarkoitan suomalaista viittomakieltä, mikäli toisin ei ole mainittu.

Viittomakielisten ihmisten äidinkieli on viittomakieli. Mikäli henkilö oppii myöhemmin esimerkiksi suomen kielen ja käyttää sitä sujuvasti, voidaan viittomakielestä puhua myös ensikielenä. Tämä on se kieli, jonka ihminen on oppinut ensimmäisenä. Ennen koettiin, että viittomakielestä on haittaa ja lasten tulisi oppia suomea. Kouluissa opeteltiin äännteitä ja viittominen oli ankarasti kielletty. (Malm 2000, 128.) Viittomakieliset lapset käyttivät silti viittomia vapaa-ajallaan ja ne, jotka parhaiten ymmärsivät opettajaa, selittivät muille (Haaksilahti, Laatikainen, Salonsaari & Rainò 2012, 317). Äidinkielekseen viittomakielen on vuoden 2011 huhtikuuhun mennessä ilmoittanut 223 ihmistä. Vähäisen määrän syynä voi hyvinkin olla se, että viittomakielen on voinut äidinkielekseen ilmoittaa vasta vuodesta 2008. Kuitenkin äidinkielenään suomalaista viittomakieltä käyttäviä arvellaan olevan noin 4000–5000 ihmistä. Toisena tai vieraana kielenä suomalaista viittomakieltä käyttäviä arvellaan olevan noin 10 000. Suomenruotsalaista viittomakieltä käyttää vain arviolta 300 ihmistä, joista puolien arvellaan olevan kuuroja. (Kotimaisten kielten keskus 2014, viitattu 6.3.2015.)

Viittomakielisten asema koulumaailmassa parani huomattavasti 90-luvulla, kun Jyväskylän yliopistossa alkoi viittomakielinen luokanopettajakoulutus vuonna 1997. Tätä ennen viittomakielisten oppilaiden koulunkäynti oli tulkkien ja mahdollisesti viittomakieltä osaavien opettajien varassa.

3.2 Sisäkorvaistute

”Kuuro on syntymästään tai varhaislapsuudessaan kuulonsa menettänyt, joka ei saa puheesta selvää kuulokojeenkaan avulla. Hän kommunikoi pääasiassa viittomakielellä, joka on hänen ensikielensä.” (Kuuloliitto 2015, viitattu 10.4.2015.) Kuurojen tarkka määrä Suomessa ei ole tiedossa, mutta heitä arvellaan olevan noin kolme tuhatta (Haaksilahti ym. 2012, 316).

Vuosittain syntyvistä lapsista yhdellä tuhannesta on vaikea kuulovika ja 20–30 heistä syntyy kuurona (Haaksilahti ym. 2012, 100). Nykyään sisäkorvaistutteen saa Suomessa noin 80 prosenttia vaikeasti kuulovammaisena tai kuurona syntyneistä lapsista (Kuuloliitto 2015, viitattu 10.4.2015). Haaksilahden mukaan sisäkorvaistute on verrattavissa kuulokojeeseen.

Sisäkorvaistute on kuulokojeeseen verrattava kuulonkuntoutuksen apuväline, jolla kuulohermo sähköisesti ärsyttämällä saadaan aikaan kuuloaistimuksia. Syntymästään asti kuuron ihmisen kuulojärjestelmä on täysin kypsytön, ja äänimaailmaan tutustuminen ja kuulemisen harjoittelu alkavat vasta sisäkorvaistutteen avulla. (Haaksilahti ym. 2012, 128–129)

Sisäkorvaistutteita asennetaan myös aikuisille. Mikäli henkilö on ollut koko elämänsä kuuro tai huonokuuloinen, voi hän suhtautua sisäkorvaistutteeeseen ristiriitaisesti. Kuitenkin aikuinen, joka on joskus ollut normaalikuuloinen, voi kärsiä voimakkaasta kuuroutumisen aiheuttamasta hiljaisuudesta ja kommunikoinnin vaikeuksista. Osa sisäkorvaistutteen saaneista kykenee kommunikoimaan ilman ongelmia, toisilla kuulo voi olla heikko ja toisilla puhe epäselvää. Sisäkorvaistutteen asentaminen on kuitenkin kaiken kaikkiaan vähentänyt viittomakielen käyttöä. Osa kuulon ja puheen asiantuntijoista ei edes kannata viittomien käyttöä sisäkorvaistutteen asentamisen jälkeen, vaikka sisäkorvaistutteen ollessa pois päältä, sitä käyttävä on yhtä kuuro kuin ennen leikkaustakin. Toiset uskovat viittomisen haittaavan sisäkorvaistutteen saaneen lapsen kognitiivista kehittymistä ja oppimista. (Haaksilahti ym. 2012, 102-103, 130.) Kun viittomakielen käyttö vähenee ja yhä useampi saa sisäkorvaistutteen, on tästä seuraus se, että viittomakielisille palveluilleen ei välttämättä ole tulevaisuudessa tarvetta.

3.3 Viittomakieliset palvelut

Yleisradiolaki velvoittaa Yleisradion tarjoamaan ohjelmasisältöä viittomakielellä (Laki Yleisradio Oy:stä 635/2005 3:7.4 §). Tällä hetkellä tarjonta käsittää käytännössä viittomakieliset uutiset,

eduskunnan kyselytunnin tulkkauksen ja ohjelman Viikko viitottuna, joka kokoaa yhteen viikon tärkeimmät puheenaiheet. Viime vuonna Yle tulkkasi ensimmäistä kertaa Linnan juhlat viittomakielelle. Lisäksi ennen vaaleja tulkataan Suuri puheenjohtajatentti. Suorien päivittäislähetysten lisäksi Ylen viittomakielen toimitus tekee lyhyitä uutissähkeitä ja pidempiä haastatteluja Yle Areenaan (Tillander, sähköpostiviesti 24.4.2015).

Kuurojen Liiton lausunnossa vuodelta 2012 todetaan, että nykyiset viittomakieliset palvelut eivät ole riittäviä. Esimerkiksi lapset, nuoret ja suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävät jäävät täysin palveluiden ulkopuolelle. Asiakirja on julkaistu maaliskuussa 2012 (Kuurojen Liitto 2012, viitattu 8.3.2015.) Yle on aloittanut Eduskunnan kyselytunnin viittomakielelle tulkkauksen syyskuussa 2012 (Yle 2012, viitattu 8.3.2015). Lapset ja nuoret eivät ole kyselytunnin ensisijainen kohderyhmä.

Syksyllä 2012 kolme Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijaa toteutti opinnäytetyönään Ylen Malti ja Valtti -lastenohjelman tulkkauksen viitotulle puheelle. Sarjan jaksot ovat edelleen katsottavissa Yle Areenassa. Viitottu puhe eroaa jonkin verran varsinaisesta viittomakielestä. Se on yhdistelmä viittomakielen viittomia ja suomenkielen syntaksia eli lauseoppia (Honkanen, Isomaa & Ranki 2013, viitattu 4.3.2015). Lisäksi Yle Areenassa on viittomakielisiä satuja.

On eri asia, onko ohjelma viittomakielinen vai viittomakielelle tulkattu. Esimerkiksi Ylen viittomakielisten uutisten uutistenlukijat ovat äidinkieleltään viittomakielisiä. Viittomakielinen ohjelma on siis natiivien kielenkäyttäjien tuottamaa ohjelmaa.

Viittomakielelle tulkattua ohjelmaa ei voi sanoa viittomakieliseksi, sillä se on vain tulkkaus. Toisaalta tulkkauskin voi olla hyvää ja laadukasta, kun käytetään ammattitulkkeja. Viittomakielten kielipoliittisen ohjelman (2010, 45) suositusten mukaan viittomakielisten oikeus laadukkaaseen tulkkaukseen on varmistettava käyttämällä koulutettuja viittomakielen tulkkeja.

3.4 Viittomakieliset ja musiikki

Yksi radion keskeisiä elementtejä puhekanavia lukuun ottamatta on musiikki. Toisin kuin voisi kuvitella, myös kuurot ja viittomakieliset voivat nauttia musiikista. Tällöin musiikissa merkitsee muun muassa visuaalisuus ja rytmi.

Rytmin voi tuntea lattiasta. Tällöin keskeisessä roolissa on basso. Vahvat äänet, kuten rummut, tuntee jalkapohjissa selvästi. Autossa musiikin ollessa päällä rumpujen voimakkuuserot sekä nousut ja laskut voi niin sanotusti kuulla (Kouvola Sanomat 2013, viitattu 12.4.2015). Kuuroilla tuntoaisti on kuulevia herkempi ja matalat äänet voi aistia värähtelynä kehossa. Kuulevakin voi tuntea värähtelyä matalien ja kumeiden bassojen soidessa, mutta kaikkein matalimpia bassoja eivät kuulevat kuule (Helenius 2007, viitattu 12.4.2015).

Ennakkoluuloja kuurojen musiikista nauttimisesta on tehokkaasti purkanut kuuro rap-artisti Signmark, joka räppää viittomakielellä. Signmark osallistui jopa Suomen Euroviisukarsintoihin vuonna 2009. Signmarkia haastateltiin myös Radio Novan viittomakielelle tulkattuna päivänä, jossa käsiteltiin kuurojen asemaa yleisemminkin (liite 1).

Vuoden 2015 Euroviisukarsinnoissa Ruotsissa esityksiä viittomakielelle tulkannut tulkki valloitti esiintymisellään niin ruotsalaiset kuin muunkin maailman. Esitystä on katsottu Youtubesta miljoonia kertoja ja ruotsalaiset ihastuivat mieheen niin, että haluavat tämän lähetettävän Itävaltaan. Hänen eläytymisensä euroviisukarsinnoissa on niin vahvaa, että siitä nauttivat kaikki kielestä riippumatta. Tommy Krångh on itseoppinut tulkki ja hänen eläytymisensä euroviisukarsinnoissa niin vahvaa, että siitä nauttivat kaikki kielestä riippumatta. Krångh ja toinen tulkki Helena Wästborn tulkkasivat Euroviisulähetystä ensimmäisen kerran viisi vuotta sitten. Silloin olosuhteet olivat hieman erilaiset: musiikki tulkattiin viittomakielelle kylpyhuoneesta. (Crouch 2015, viitattu 18.4.2015.)

4 RADIO

Tässä luvussa käyn läpi radiota ja sen erityispiirteitä. Avaan Yleisradion roolia, mutta toisaalta käsittelen myös internetradioita. Kuuroille radion kuuntelu kun ei ole mahdollista kuin internetissä, koska tavallisesta radiolaitteesta ei saa kuvaa ulos. Vaikka Yle on ainoa media, jolla on velvollisuus tuottaa viittomakielisiä palveluita, miksei joku muukin voisi sitä tehdä.

4.1 Yhdestä isosta moneksi pieneksi

Yleisradiolla oli pitkään Suomessa radiomonopoli. Kaupallinen radiotoiminta on varsin nuorta, sillä vasta vuonna 1985 myönnettiin ensimmäiset toimiluvat yksityisille radiokanaville (Viljakainen 2004, 204). Radiotoimiluvat myöntää Viestintävirasto. Lyhytaikaista ja pienimuotoista radiotoimintaa varten ei tarvita toimilupaa, mutta lähetin tarvitsee aina oman luvan (Viestintävirasto 2015, viitattu 6.3.2015). Nykyään radiokanavia on yli 60 (Suomi.fm 2015, viitattu 27.4.2015). Suuri osa niistä toimii internetissä, mutta muilla kuin Yleisradiolla ei ole velvollisuutta tuottaa sisältöä viittomakielellä.

Haastattelin sähköpostitse Ylen viittomakielisen toimituksen päällikköä Mikaela Tillanderia. Yle ei ole tulkannut radiota viittomakielelle. Tillanderin mukaan kuurot eivät ole tätä toivoneet tai maininneet (sähköpostiviesti 24.4.2015). Ylen viittomakielinen toimitus on varsin pieni, minkä vuoksi Tillanderin mukaan on parempi keskittyä televisio- ja internet-tarjontaan.

Viittomakieliset tai viittomakielelle tulkatut ohjelmat on Tillanderin mukaan valittu yleisön toiveiden perusteella. Tarjontaa ei myöskään ole tarkoitus vähentää, koska Yleisradiolaki velvoittaa tarjoamaan viittomakielisiä palveluita. Mikäli toimitus saa lisää resursseja, voidaan tarjontaa laajentaa. Viittomakielinen yleisö ja Kuurojen liitto ovat Tillanderin mukaan vuosia vaatineet lisää ohjelmatarjontaa. Esimerkiksi muissa Pohjoismaissa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa, ovat yleisradioyhtiöt kehittäneet viittomakielistä ja viittomakielelle tulkattua tarjontaa. Tässä Suomi on vielä jäljessä. (Tillander, sähköpostiviesti 24.4.2015.)

4.2 Internetradio

Törmän mukaan ”internetradio on radio, jota voi kuunnella internetin välityksellä, tai on saatavilla vain internetistä” (2010, viitattu 6.3.2015). 2000-luvun myötä internet on tullut osaksi jokapäiväistä elämää niin kiinteästi, ettei osattaisi enää elää ilman sitä. Tilastokeskuksen mukaan 16–89-vuotiaista suomalaisista 86 prosenttia on käyttänyt internetiä viimeksi kuluneen kolmen kuukauden aikana. Samaa ikähaarukkaa katsottaessa 64 prosenttia käyttää internetiä useita kertoja päivässä. (Tilastokeskus 2014, viitattu 6.3.2015.)

Myös radiota kuunnellaan yhä enemmän internetissä. Vuonna 2013 Finnpanelin Kansallisen Radiotutkimuksen mukaan 12 prosenttia radion kuuntelusta oli nettikuuntelua (Finnpanel 2014, viitattu 3.3.2015). Vuotta myöhemmin tulosta ei ole eroteltu, mutta tietokoneella radiota kuunteli 10 prosenttia ja matkapuhelimella 10 prosenttia kuuntelijoista. Tablettikuuntelu oli varsin vähäistä: vain kaksi prosenttia kuunteli radiota tabletilla. (Finnpanel 2015, viitattu 3.3.2015.) Tähän voi olla syynä se, etteivät tabletit ole niin yleisiä kuin esimerkiksi älypuhelimet. Radiomedian mukaan 15–24-vuotiaat ovat ahkerimpia nettikuuntelijoita. Heistä 37 prosenttia kuunteli nettiradiota vähintään kuukausittain ja 23 prosenttia vähintään viikoittain. (Radiomedia 2013, viitattu 3.3.2015.)

Lähes kaikilla suomalaisilla radiokanavilla on perinteisen taajuuden lisäksi myös oma nettiradiolähetysensä. Internetissä toimii myös useita eri kokoisia internetradioita, joista osa saattaa olla hyvinkin lyhytaikaisia ja pienimuotoisia, kuten opiskelijaradioita. Internet-radion perustaminen on sinänsä helppoa, mutta varsinkin pienille toimijoille Teosto- ja Gramex-maksut voivat olla korkeita suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin.

Teosto-korvaus määräytyy internetradiolle kuuntelijamäärän ja soitetun musiikin mukaan. Vähimmäiskorvaus on kuitenkin 25 euroa kuukaudessa. Tällöin lähetetyn musiikin määrä tunneissa kuukaudessa on maksimissaan 100 ja kuuntelijoita kuukaudessa on maksimissaan 100. Käytännössä radiotoiminta on tällöin todella pienimuotoista ja lyhytaikaista.

Myös Gramex-korvaus perustuu soitetun musiikin ja kuuntelijoiden määrään. Gramexille tulee kuukausittain toimittaa raportti kuuntelijoiden ja musiikin määrästä (Gramex 2015, viitattu 6.3.2015). Gramex myös velvoittaa toimijan suojaamaan sisällön niin, ettei sitä pysty kopioimaan sekä rajoittamaan IP-liikenteen Suomeen. Mikäli ulkomailla tapahtuvaa kuuntelua ei voida estää, siitä seuraa toimijalle lisämaksuja. IP-liikenteen alueellinen rajaaminen ja lähetysvirran suojaami-

nen eivät onnistu helposti, eivätkä esimerkiksi kaikki ilmaisohjelmat tue lähetysvirran salaamista (Törmä 2010, viitattu 6.3.2015). Tämä voi olla monelle pienelle toimijalle ylivoimaista yhdessä maksujen kanssa.

Viittomakielisille radion kuuntelu ei ole mahdollista muuten kuin internetin välityksellä. Tällöin käytetään striimausta eli suoratoistoa. Suoratoistossa kuuntelija tai katselija ei lataa tietokoneelle erillistä tiedostoa. Tietokone ottaa yhteyden esimerkiksi radioasemaan ja vastaanottaa käynnissä olevan audio- tai videosisältöä. Kuuntelija tai katselija voi seurata sisältöä, mutta ei ladata sitä itselleen. (Costello 2015, viitattu 4.3.2015.)

4.3 Viittomakielelle tulkattu radio: Radio Nova

Idea viittomakielelle tulkattua lähetyksestä lähti Kuurojen Liiton kampanjasuunnittelija Eija Tiaisen mukaan syksyllä 2011 järjestetyssä yhteistyöpalaverissa. Radio Nova markkinoi mahdollisuutta järjestää teemapäivä asiakkaan oman aiheen ympärille. Koska radio perustuu kuuloaistiin, aluksi mietittiin, onko kuurouden teemaksi ottaminen edes mahdollista. Myös Radio Novan väki haastoi itsensä ja lopulta päädyttiin myös tulkkamaan lähetys viittomakielelle suorana livestriiminä.

Päivän tavoitteena oli keskustella viittomakielestä, poistaa ennakkoluuloja ja avartaa kuurojen maailmaa kuuleville (Tiainen, sähköpostiviesti 9.3.2015). Päivän aikana keskusteltiin muun muassa lapsiperheen arjesta sekä ennakkoluuloista, joita kuulevilla on kuuroista ja päinvastoin (liite 1).

Palaute päivästä oli Tiaisen mukaan enimmäkseen positiivista. Kuuroille radiolähetys oli jotain täysin uutta. Erään kuuron nettipalautte kuului näin: ”En tiennyt, että radio lähettää uutisia joka tunti” (Tiainen, sähköpostiviesti 9.3.2015). Voikin pohtia, olisiko viittomakielisille uutisille tarvetta useammin kuin vain kerran päivässä. Nyt viittomakieliset uutiset voi katsoa televisiosta kerran päivässä, mutta nykypäivän internetkeskeisessä maailmassa uutiset päivittyvät jatkuvalla syötöllä tekstimuodossa. Negatiivista palautetta tuli Tiaisen mukaan lähinnä nettilähetyksen näkyvyydestä ja tulkkauksesta tai sen näkyvyydestä (sähköpostiviesti 9.3.2015). Suurimmaksi ongelmaksi muodostuikin hinta. Vaikka Kuurojen Liitto sai teemapäivistä yleishyödyllisen toimijan alennuksen,

oli hinta yhdistykselle suhteellisen suuri eikä liitolla ole varattu erillisiä varoja yhdistyksen brändin rakentamiseen tai markkinointiin (Tiainen, sähköpostiviesti 9.3.2015).

Kuurojen Liitto ja Radio Nova järjestivät viittomakielisen teemapäivän kahdesti: vuosina 2012 ja 2013. Sen jälkeen teemapäivää ei kuitenkaan enää rajallisten resurssien takia toteutettu. Tiaisen mukaan liiton oli päätettävä, mihin rahaa laitetaan ja koska viittomakielelle tulkattu radiolähetys nieli raha- ja henkilöresursseja, päädyttiin vuonna 2014 keksimään jotain uutta viittomakielen päivälle.

4.4 Radio Kaamos

4.4.1 Toimittajan kokemukset

Radio Kaamos oli yhdeksän toimittajan, yhden tuottajan ja graafikon projekti tai opinnäytetyön produktio-osa. Se toteutettiin syksyllä 2014 kolmiviikkoisena internetradiona, jonka lähetykset kuuluivat päivittäin neljästä seitsemään osoitteessa radiokaamos.com. Itse olin Kaamoksessa toimittajana, tein juttuja sekä juonsin lähes päivittäin. Radiolla ei ollut tarkasti rajattua kohderyhmää vaan tavoitteena oli olla mahdollisimman monipuolinen radio. Alusta lähtien kantava ajatus oli kuitenkin olla kaksikielinen radio niin, että toinen kieli olisi nimenomaan viittomakieli.

Idea Radio Kaamoksen tulkkauksesta viittomakielelle syntyi, kun päätoimittaja ja toinen tulkkiopiskelija pohtivat, mitä he tekisivät opinnäytetöikseen. Jostain lähti idea radion ja viittomakielen yhdistämisestä. Koko työryhmän mielestä idea oli loistava: oli tiedossa, ettei viittomakielistä radiota tee yksikään niin sanotusti oikea radiokanava, joten haluttiin kokeilla jotain erilaista.

Viittomakielestä me toimittajat emme tienneet mitään, mutta tulkeiksi saimme kaksi viittomakielen tulkkiopiskelijaa. Koko radio olisi haluttu myös viittomakielelle, mutta tulkkiopiskelijoiden opettaja totesi, että kahdelle ihmiselle kolmen viikon tulkkauksen olisi turhan iso urakka. Niin päädyttiin tulkkaukseen vain viimeinen päivä.

Alkujaan pohdimme toimituksessa, että viimeisen päivän teemana olisi kulttuurien kohtaaminen. Tajusimme kuitenkin nopeasti oman asenteellisuutemme ja pohdimme, että haluamme ennemmin tarjota radiota viittomakielisille kuin muille tietoa kuuroista ja viittomakielestä. Arvelimme, että

jo pelkkä viittomakielelle tulkattu striimi herättää huomiota, joten ei olisi kovin relevanttia käsitellä ohjelmassa eri vähemmistöryhmiä. Niinpä päätimme pitää päivän niin sanotusti normaalina aiheiden osalta.

Koska halusimme tulkata myös musiikin, päätimme pitää soitettavien kappaleiden määrän vähäisenä. Lopulta päädyimme viiteen kappaleeseen per tunti. Normaalimäärä liikkui seitsemän ja yhdeksän välillä tunnista ja päivästä vähän riippuen. Juontajille vähempi määrä asetti toki sen haasteen, että tunnin mittaisessa juonnossa puhetta pitää olla enemmän kuin normaalisti. Myöhemmin ajateltuna etukäteen tehtyjä juttuja olisi pitänyt olla enemmän. Kappaleiden tulkaukset päätettiin kuitenkin kuvata jo etukäteen, jotta tulkkioiskelijat saivat hengähdystaukoja kuten juontajatkin normaalisti musiikin soidessa saavat.

Sen lisäksi, että viittomakieli ei ollut meille tuttua, törmäsimme myös jos jonkinlaisiin teknisiin ongelmiin. Striimaustekniikka oli meille vierasta, joten se, miten saimme äänen kulkemaan radiostudiosta siihen huoneeseen, missä tulkkioiskelijat ovat, aiheutti päänvaivaa. Lisäksi kuva ja ääni piti saada synkronoitua. Jouduimme myös ottamaan kappaleista tyhjiä alkuja ja loppuja pois, jotta kuvatut videot ja tietokannassa olevat kappaleet olisivat tismalleen samanpituisia.

Itse juontamiseen viittomakielelle tulkkaminen ei sinällään vaikuttanut. Toki hermostuksissaan saattaa helposti puhua nopeammin kuin yleensä, mutta kun muisti pitää puhenopeuden normaalina, tulkkioiskelijat pysyivät hyvin perässä. Suurempi ongelma oli vasta itse lähetyksen aikana havaittu kosketushäiriö johdossa. Johtoa oli kokeiltu jo aiemmin ja se oli vaihdettu, mutta vika oli ilmeisesti laitteessa eikä se ollut aiemmin tullut ilmi. Tämän takia tulkattu lähetystriimi pätki välillä harmillisesti. Osa sisällöstä, onneksi vain pieni osa, jäi puuttumaan viittomakielisestä striimistä kokonaan, emmekä pystyneet tiedottamaan siitä kunnolla. Toki laitoimme shoutboxiin pahoitteluja, ja studiossa äänessä ollut juontaja pahoitteli striimin takkuilua, mutta jos studiossa pahoitteli, ei voinut olla varma, tuleeko se myös viittomakielellä, kun juontaessa ei voinut kuin luottaa siihen, että kaikki tulee ulos.

Toisaalta viittomakielinen lähetys oli varsin opettavainen kokemus. Viittomakieli oli aiemmin ollut varsin etäistä, mutta kun se tuli lähelle ja näki tulkkioiskelijoiden harjoittelun, kieli alkoi kiinnostaa paljon enemmän.

Viittomakielisen striimin katsojaluvut olivat koko lähetyksen ajan hyvät, mutta en tiedä, moniko katselijoista on oikeasti ollut viittomakielinen. Videostriimistä kuului myös ääni, joten moni kuuleva katsoi sitä ihan vain uteliaisuudesta. Viittomakielelle tulkattua lähetystä olisikin pitänyt markkinoida huomattavasti enemmän, mutta resurssien vähyyden vuoksi se jäi. Viittomakielelle tulkattu lähetys olisi myös ollut loistava tilaisuus tehdä erilaisia juttuja ja näin esitellä radion eri mahdollisuuksia. Tätä ei kuitenkaan kaiken kiireellä ehditty oikeastaan edes ajatella.

4.4.2 Tulkkien kokemukset

Tulkkiopiskelijat näkivät radion tekemisen luonnollisesti eri tavalla kuin toimittajat. Toisaalta toisiltaan voi oppia. Tulkkiopiskelija Noora Heikkilä kertookin, että kokemus opetti radion tekemisestä. Ennen lähetystä oli selvitetävä eri radiotermit ja se, mistä radiolähetys koostuu eli lähetyksen rakenne (Heikkilä, haastattelu 10.4.2015). Samalla Heikkilä toivoo, että toimittajaopiskelijat oppivat jotain kuurojen maailmasta, viittomakielestä ja tulkkien ammatista.

Suurimmaksi ongelmaksi Heikkilä mainitsee sen, etteivät toimittajat selittäneet shoutboxin käsitettä lähetyksessä. Shoutbox kuuluu radiotermistöön ja sillä tarkoitetaan keskusteluikkunaa, jossa kuulijat voivat käydä itse kommentoimassa lähetystä. Kukaan toimittajista ei kuitenkaan muistanut selittää shoutboxia vaan muistutti vain kommentoimaan sinne. Viittomakielisille shoutbox on kuitenkin lähtökohtaisesti vieras käsite, sillä jos sellaiseen ei ole ikinä tutustunut, on vaikea tietää, mikä on kyseessä. Tulkkien on vaikea suoran lähetyksen aikana alkaa tällaisia käsitteitä selittämään, mikäli sille ei ole varattu aikaa.

Tulkin on mahdotonta lisäillä omia selityksiään tulkkaukseen, joten viittomakielisiä oli vaikea ohjata shoutboxiin. Mikäli se olisi selitetty, viittomakielisiltä katselijoiltakin olisi voitu saada kommenttia ja palautetta. (Heikkilä, haastattelu 10.4.2015). Tulkkauksessa onkin tärkeää asioiden selittäminen. Siinä missä kuuleva kuulee, kun juonnon jälkeen tulee mainos, kuuro ei sitä tiedä, mikäli tulkki ei sitä tulkkaa. Myös eri ohjelmaosioihin siirtymiset tulee selittää. Radio Kaamoksessa mainoksia ei ollut ja jinglet päätettiin jättää tulkkaamatta. Niitä ei myöskään voinut käyttää yhtä paljon kuin normaalisti, mutta puheen jälkeen musiikkiin siirryttäessä jingleä päätettiin käyttää. Tällöin tulkkiopiskelijat saivat aikaa viittoa asian loppuun ennen kuin ennakkoon nauhoitettu video laitettiin pyörimään.

Tulkkiopiskelijat jakoivat vuorot aina juontojen ja taukojen mukaan. Heikkilän mielestä olikin hyvä, että musiikki oli kuvattu etukäteen. Musiikki antoi tauon ja rytmitti vuoron vaihtoa. Suora lähetyks tuo tulkkaukseen jo muutenkin omat haasteensa. Normaalisti tulkkaustilanteessa puhujan voi keskeyttää ja varmentaa kuulemaansa. Suorassa lähetyksessä tämä ei onnistu. Heikkilä on kuitenkin tyytyväinen siihen, että vaikeistakin kohdista päästiin yli ja vaikka virheitä tuli, niiden jälkeen jatkettiin normaalisti.

Tulkkaus vaatii jonkin verran valmistautumista. Heikkilän mukaan sekin tosin riippuu tulkista, paljonko lähetykseen haluaa valmistautua. Lauluissa töitä joutuu tekemään enemmän ja joitain käännöksiä varmistettiin viittomakielisillä. Laulut eivät varsinaisesti kuulu kuurojen kulttuuriin ja monesti niissä käytetään sellaista kieltä, että kääntäminen on hankalaa (Heikkilä, haastattelu 10.4.2015). Varsinaiseen livetulkkaukseen valmistautuminen on helpompaa. Mikäli aiheet olivat aiemmin tiedossa, viittomia varmistettiin ja pystyttiin jonkin verran harjoittelemaan. Heikkilä kertoo, että enemmän valmistauduttiin esimerkiksi etukäteen tehtyihin juttuihin, jotka he olivat saaneet jo aiemmin kuunneltavaksi. Niihin pystyi etsimään tarkkoja viittomia ja miettimään tulkkausratkaisuja. Normaalisti tulkit eivät välttämättä käyttäisi niin paljon aikaa tulkkaukseen valmistautumiseen kuin Heikkilä ja toinen tulkki Aino Tapper käyttivät Radio Kaamokseen valmistautumiseen. Heikkilän mukaan syykin on yksinkertainen: valmistautumisesta ei makseta palkkaa ja tulkin täytyy hoitaa se omalla ajallaan.

Radio Kaamos tulkattiin suomalaiselle viittomakielelle. Heikkilä kertoo, etteivät tulkit oikeastaan edes harkinneet viitotun puheen käyttöä, sillä viitottua puhetta käyttävät lähinnä tietyt asiakasryhmät, kuten kuuroutuneet ja huonokuuloiset. Lisäksi Heikkilä ja toinen tulkki Aino Tapper opiskelevat viittomakielen tulkeiksi, joten viittomakielen käyttö oli heille itsestäänselvyys. Toisaalta erilaisiakin ratkaisuja jouduttiin tekemään. Lauluissa oli paikoitellen hankalaa kääntää sanoitukset viittomakielelle. Tällöin he saattoivat päätyä ratkaisuun, jossa viitottiin suoraan suomen kielen mukaan. Laulut siis tulkattiin osittain viitotulle puheelle, koska se helpotti tulkkausta. Viittominen oli kuitenkin yritettävä sovittaa laulun ryymiin, mikä oli haasteellista (Heikkilä, haastattelu 10.4.2015).

Jälkeenpäin on jäänyt harmittamaan, ettei Radio Kaamoksen viittomakielelle tulkatusta lähetyksestä kerätty palautetta. Samaa harmittelee myös tulkki Noora Heikkilä. Hänestä palautteen keruu olisi ollut hyvä idea, sillä he eivät toisen tulkin kanssa saaneet paljoa palautetta. Viittomakieli-

nen lehtori sanoi palautteessaan, että oli ollut mukava seurata lähetystä viittomakielellä. Luokkakavereilta positiivista palautetta tuli erityisesti laulujen tulkkauksesta.

Kuitenkin Heikkilä olisi halunnut palautetta nimenomaan kuuroilta: Hän olisi halunnut tietää, kuinka kuurot kokevat tällaisen kuulevien kulttuuriin liittyvän tulkkauksen (haastattelu 10.4.2015).

4.5 Viittomakieliset radiokokeilut ulkomailla

Keskustelin tutkielmani aiheesta Norjan yleisradion NRK:n toimittajan kanssa. Hänelle ajatus viittomakielisestä radiosta oli täysin uusi, mutta hän esitti relevantin kysymyksen: onko tätä tehty muissa maissa?

Varsinaista viittottua radiota ei ole tehty ulkomaillakaan. Yhdysvalloissa NPR kokeili vuonna 2013 radiolähetyksen kääntämistä tekstiksi. Radiojuontajien puhe välittyi niin sanotun tulkkiryhmän kuulokkeisiin, jotka puhuivat kuulemansa puheen. Tämä puhe ohjattiin puheentunnistusjärjestelmään, jossa kone muutti puheen tekstiksi, joten kuurotkin saattoivat seurata lähetystä lukemalla sitä lähes reaaliajassa (Tyler 2013, viitattu 4.3.2015).

Uudessa Seelannissa taas toimii Deafradio eli kuuroradio. Tämä ei kuitenkaan ole varsinainen radiokanava, vaan se julkaisee erilaisia lomakkeita viittomakielelle tulkattuina. Kuurot voivat myös itse lähettää Deafradiolle tekstejä, jotka sitten tulkataan viittomakielelle kaikkien saataville. (Deafradio 2015, viitattu 4.3.2015.)

5 AINEISTOT JA MENETELMÄT

Suomalaista viittomakieltä on tutkittu varsin vähän aikaa. Kotimaisten kielten keskus Kotus on aloittanut suomalaisen viittomakielen tutkimuksen vasta 1980-luvun lopulla. Nykyään viittomakielen tutkimuksen pääpaikka Suomessa on Jyväskylän yliopisto (Jyväskylän yliopisto 2015, viitattu 15.4.2015) ja siellä vuonna 2010 perustettu Viittomakielen keskus. Sen päätehtävät ovat viittomakielen koulutus sekä suomalaisen viittomakielen akateeminen tutkimus (Haaksilahti ym. 2012, 302). Viittomakieli oli pitkään Suomen kouluissa kielletty kieli. Vasta 1970-luvulta lähtien oppilaat ovat saaneet viittoa koulussa. Sitä ennen viittominen oli kielletty jopa ruumiillisen rangaistuksen uhalla. (Haaksilahti ym. 2012, 317.)

5.1 Tutkimusaineisto

Tutkittaessa viittomakielelle tulkattujen radio-ohjelmien kysyntää on luonnollisinta kysyä asiasta viittomakielisiltä itseltään. Tein kyselylomakkeen (liite 2), jossa kysyin, olisivatko vastaajat kiinnostuneet katselemaan viittomakielistä radio-ohjelmaa. Kyselylomakkeessa kysyin myös viittomakielisten televisio-ohjelmien tarjonnasta ja sen riittävydestä. Viittomakielisten televisio-ohjelmien tarjonta heijastuu myös siihen, voisiko viittomakielelle tulkatuille radio-ohjelmille olla kysyntää. Mikäli viittomakieliset kokevat, ettei heille ole tarpeeksi sisältöä televisiossa, voisi tämän aukon täyttää jokin muu väline, tässä tapauksessa radio. Kyselyn vastaukset ovat toki yksittäisten ihmisten mielipiteitä, mutta kun tutkimuksen tavoitteena on selvittää tietyn kohderyhmän mielipidettä, kysely on relevantti tutkimusmenetelmä.

Haastattelin tutkimustani varten Kuurojen Liiton kampanjasuunnittelija Eija Tiaista, jonka ideasta Radio Novan ensimmäinen viittomakielelle tulkattu päivä lähti. Tiaiselta sain tietoa erityisesti Radio Novan tulkatuista päivistä. Koska näistä päivistä ei ole kerätty palautetta, Tiaisen haastattelu toimii lähinnä kertomuksena siitä, mitä Radio Novalla tehtiin. Tutkielmaani varten haastattelin myös sähköpostitse Yleisradion viittomakielisen toimituksen päällikkö Mikaela Tillanderia siitä, onko Yle ollut aikeissa tehdä radiota viittomakielellä tai tulkata radio-ohjelmiaan viittomakielelle.

Olen myös haastatellut Radio Kaamoksen tulkannutta viittomakielentulkkiopiskelijaa Noora Heikkilää, jolta kysyin hänen näkemyksiään Kaamoksen viitotun päivän onnistumisista ja epäonnistumisista. Omien ja muiden toimittajien kokemusten kautta pystyin hahmottamaan sen, miten päivä toimittajan näkökulmasta onnistui. Tulkkien näkökulma on toki hieman erilainen johtuen töiden erilaisista luonteista. Toimittajat päättivät päivän sisällön ja tulkit vain käänsivät sen viittomakielelle.

5.2 Kyselylomake viittomakielisille

Tavoittaakseni mahdollisimman monta viittomakielistä kartoitin heidän ajatuksiaan kyselylomakkeella. Vilkan (2005, 74) mukaan kyselylomake on hyvä keino kun tutkimusjoukko on suuri ja hajallaan oleva. Se myös takaa vastaajille anonymiteetin.

Kyselyssä oli sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Avoimilla kysymyksillä hain perusteluita sille, miksi viittomakielelle tulkattu radio kiinnostaa. Annoin myös vastaajien listata vapaasti sen, mitä viittomakielisiä ohjelmia he katsovat.

Kyselyssäkin on toki omat ongelmansa. Vilka (2005, 81) toteaa, että kysymykset tulee muotoilla niin, että vastaaja ymmärtää ne. Kyselylomake tulisikin testauttaa kohderyhmällä (Vilka 2005, 88), mutta rajallisen ajan vuoksi luetutin sen viittomakielen tulkkiopiskelijoilla, jotka ymmärtävät itseäni paremmin viittomakielisten maailmaa. Ongelmana on myös tutkijan oma käsitys tutkittavasta asiasta (Vilka 2005, 105). Oma ennakkokäsitykseni pohjautui aiemmin lukemaani, mutta en osannut etukäteen arvioida, onko viittomakielelle tulkatuille radio-ohjelmille kysyntää. Sen verran osasin arvioida, että viittomakielisiä televisio-ohjelmia ei ole tarpeeksi, koska niitä ei yksinkertaisesti ole kovin paljon.

Kuurojen Liitto julkaisi kyselyni Facebook-sivullaan. Yhdistys on varsin aktiivinen Facebookissa ja sitä kautta sainkin kyselyyni vastaajia. Jaoin kyselyn myös itse Twitterissä, mutta sitä kautta en saanut vastaajia kyselyyni.

5.3 Tutkimusmenetelmät

Valitsin laadullisen tutkimusmenetelmän, sillä sen tavoitteena ei ole totuuden löytäminen tutkittavasta asiasta (Vilka 2005, 98). Tässä tutkimusmenetelmässä myöskään aineiston koko ei ole merkittävä. Vilkan mukaan tavoitteena on vanhojen ajatusmallien kyseenalaistaminen ja ilmiön selittäminen ymmärrettäväksi niin, että se antaa mahdollisuuden ajatella toisin (2005, 126).

Tässä tutkielmassa analysoin materiaaliani teoriaohjaavista lähtökohdista. Teoriaohjaava sisälönanalyysi etenee aineiston ehdoilla ja se on hyvin samankaltainen aineistolähtöisen analyysin kanssa. Kuitenkin nämä kaksi erottaa se, miten abstrahoinnissa empiirinen aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin. Aineistolähtöisessä analyysissä teoreettiset käsitteet luodaan aineistosta, kun teoriaohjaavassa ne tuodaan esille jo tiedettyinä asioina. (Tuomi & Sarajärvi 2000, 116.)

Käytännössä tässä tutkielmassa se tarkoittaa sitä, että tarkastelen kyselyaineistojani asiasta jo tiedettyä teoriapohjaa vasten. Kyselyaineistoni olen ryhmitellyt eri otsikoiden alle ja tiivistänyt sieltä olennaisen. Osa kyselyaineistostani voin myös kvantifioida ja esitän taulukon muodossa sen, montako kertaa vastaajat kertovat saman asian. Lopuksi pohdin, onko kyselyni perusteella viittomakielelle tulkatuille radio-ohjelmille kysyntää, ja toisaalta myös sitä, mitä se vaatisi ja kuka sitä tekisi.

6 TULOKSET

Sain kyselyyni yhteensä kymmenen vastausta. Vastaajien keski-ikä oli 33 vuotta ja suurin osa vastaajista oli Etelä-Suomesta ja lähes kaikki naisia. Sain myös yhden vastauksen Oulusta ja yhden Seinäjoelta. Uskon tähän vaikuttaneen sen, että Kuurojen Liiton pohjoistiimi jakoi kyselyni omalla Facebook-sivulla. Kaksi vastaajaa ei halunnut kertoa ikäänsä tai asuinpaikkaansa ja yksi vastaajista oli viittomakielen tulkki. Yksi vastaaja ei halunnut kertoa sukupuoltaan (taulukko 1).

TAULUKKO 1: Kyselyyn vastanneet

Ikä	Asuinpaikka	Sukupuoli
-	-	nainen
26	Helsinki	nainen
24	Turku	nainen
22	Turku	nainen
25	Vantaa	nainen
53	Oulu	nainen
-	-	-
20	Seinäjoki	mies
57	Tampere	nainen
40	Vantaa	nainen

Vastaajista neljä oli katsellut viittomakielelle tulkattua radio-ohjelmaa ja kaikki, jotka olivat sitä katsoneet, arvioivat ohjelman hyväksi tai melko hyväksi. Eräs vastaajista oli kommentoinut, että lähetystä oli mielenkiintoista seurata. Yksi, joka ei ollut viittomakielistä radio-ohjelmaa nähnyt, kertoi kuulevansa asiasta vasta nyt.

6.1 Onko kiinnostusta?

Kymmenestä vastaajasta yhdeksän oli kiinnostunut katselemaan viittomakielelle tulkattua radio-ohjelmaa. Yksi vastaajista ei osannut sanoa, olisiko kiinnostunut. Monivalintakysymyksen jälkeen omaa mielipidettään oli mahdollista perustella. Eräs vastaajista kertoi, ettei ole koskaan nähnyt viittomakielistä radio-ohjelmaa, mutta olisi utelias tietämään, mitä radiossa yleensä puhutaan.

Tarjonnasta ei välttämättä ollut tietoa, mutta eräs vastaaja epäili, että radiossa käydään mielenkiintoisia keskusteluita.

Pakko sanoa etten tiedä juuri mitään tarjonnasta, mutta oletan että siellä käydään mielenkiintoisia keskusteluita varsinkin näin vaalien alla. Tai voisin myös tuntea myötähäpeää ja kritisoida sitä, josta minulla ei ole ollut aiemmin tietoa.

Toisaalta myös yhteenkuuluvuuden tunne nousi esille. Nyt viittomakielisillä ei ole tasavertaista mahdollisuutta osallistua keskusteluun, kun tietoa ei ole niin paljon tarjolla heidän omalla kielellään.

Viittomakielen tulkkausta ei juuri koskaan näe liveinä tulkattuna tv:stä tai netistä. Viittomakielisillä ei ole tasavertaista mahdollisuutta seurata "radiota" onlineissa, joten tällainen radio olisi suuri edistysaskel tasa-arvoa kohti.

Eräs vastaaja myös totesi, että radion seuraaminen liittyy yhteenkuuluvuuden tunteeseen: siihen, että hän olisi osa Suomen kansaa.

Yksi kyselyyn vastanneista oli viittomakielen tulkki. Hän pystyy toki seuraamaan niin sanottua normaaliakin radiota, mutta kertoo viittomakielen olevan lähellä sydäntään ja ilahtuvansa aina viittomakielisistä palveluista.

Jotta kielitaitoni kehittyä, katson mahdollisimman paljon viittomakielistä materiaalia ja viittomakieli on lähellä sydäntäni. Voisin myös "kuunnella" radiota, jos muut haluavat keskittyä kotona omiin puuhiinsa eivätkä halua radiota mekastamaan viereen.

Tulkkien näkökulmasta asiaa ei tarkastellut pelkästään kyselyyn vastannut tulkki. Yhteistyötä tulkikoulutuksen kanssa väläyteltiin.

Ensinnäkin siinä on jälleen joillekin tulkeille mahtava työ. - - Myös tulkikoulutus hyötyisi tällaisesta harjoittelumahdollisuudesta ja tulkkausta olisi mahdollista katsella "luvan kanssa" lähes milloin vain.

6.2 Mikä kiinnostaa?

Kysyin vastaajilta myös, mitkä aiheet heitä radiossa kiinnostaisivat. Tässä oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto. Kaikki vastaajat kaipasivat ajankohtaisia aiheita ja suurin osa uutisia, mutta myös ajattomammat aiheet sekä maailman tapahtumat kiinnostavat (taulukko 2). Viimeisenä vaihtoehtona oli kertoa oma aihe, mutta tähän ei kukaan vastaajista tarttunut.

TAULUKKO 2: Mitkä aiheet radiossa kiinnostavat?

Millaiset aiheet radiossa kiinnostaisivat?	Vastausten määrä (kpl)
Uutiset	10
Musiikki	6
Kulttuuri	6
Urheilu	6
Politiikka	5
Ajankohtaiset asiat	10
Maailman tapahtumat	8
Kauneus ja terveys	5

6.3 Televisio-ohjelmat

Jo etukäteen arvelin, että viittomakielisiä televisio-ohjelmia ei ole tarpeeksi. Tätä mieltä olivat myös kaikki vastaajat. Tämän hetken tarjonta on viittomakieliset uutiset kerran päivässä, Viikko viitottuna kerran viikossa sekä eduskunnan kyselytunnin tulkkaukset viittomakielelle.

Kysyin vastaajilta siitä, mitä viittomakielisiä ohjelmia he televisiosta katsovat. Uutisia katsoi neljä vastaajaa ja kaksi katsoi kaiken mahdollisen. Yksi vastaajista käytti netti tv:n tarjontaa, mutta ei eritellyt tarkemmin, minkä maan tai kanavan. Eräs vastaajista totesi, ettei Suomessa ole viittomakielisiä televisio-ohjelmia, mutta hän katsoo amerikkalaista *Switched at birth* -sarjaa, jossa teini-ikäiset tytöt huomaavat vaihtuneensa vauvoina sairaalassa. Toinen elää hyvin toimeentulevassa perheessä, toinen taas on kuuroutunut lapsena ja elää yksinhuoltajaäidin kanssa. Perheet tapavat ja yrittävät tulla toimeen keskenään (ABC Family 2015, viitattu 12.5.2015.)

Tällaiset vastaukset eivät olleet yllätys. Ylen viittomakielisistä uutisista vastaava Mikaela Tillander on Ylen haastattelussa sanonut, että tarvetta olisi asioiden syvemmälle käsittelylle, kuten asiaohjelmille. Tillanderin mukaan Ruotsissa ja Englannissa on säädetty lakiin, kuinka paljon viittomakielistä ohjelmaa pitää lähettää, mutta Suomessa näin ei ole. (Yle 2012, viitattu 21.4.2015.) Pohjoismaiseen tasoon verrattuna Suomessa onkin Ylen mukaan vähän viittomakielisiä ohjelmia (Yle 2012, viitattu 21.4.2015).

Suomen Kuurosokeat ry:n Tuntosarvi-lehti on myös haastatellut Tillanderia. Haastattelussa Tillander haaveilee viittomakielisistä keskusteluohjelmista, mutta sellaiseen ei ole resursseja (Tuntosarvi 2013, 6, viitattu 21.4.2015). Toisaalta Yle tekstittää isoa osaa suomenkielisistä ohjelmitaan. Päiväkohtaisia ohjelmia, joihin on olemassa tekstitys, voi hakea niin teksti-tv:stä kuin internetistä (Yle 2015, viitattu 23.4.2015).

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käyn läpi kyselyni tuloksia ja vertaan niitä aiempaan tietopohjaan. Pohdin myös, mikä on radiota ja mitä viittomakielelle tulkattu radiolähetys vaatisi. Tarkastelen myös sitä, sainko tutkimuksellani vastauksen tutkimuskysymykseeni eli onko viittomakielelle tulkatuille radio-ohjelmille kysyntää.

7.1 Mikä on radiota?

Radio on kuulemiseen perustuva väline. Siinä radioaaltojen avulla lähetetään puhetta radioasemalta vastaanottiin (Kujala, Lahti & Tamminen 1998, 108). Nykyteknologia on kuitenkin jo pitkään mahdollistanut erilaisten elementtien lisäämisen radiolähetykseen. Internetin välityksellä radiolähetykseen voidaan lisätä reaaliaikainen videokuva, jossa näytetään, mitä studiossa tapahtuu.

Onko videostriimi sitten radiota? Tätä moni kysyi, kun kerroin tutkielmani aiheen. Onko viittomakielelle tulkattu ohjelma edelleen radiota vai onko se jotain muuta? Selvää vastausta tähän ei ole, mutta itse näkisin sen enemmän radiona kuin televisiona. Televisio perustuu liikkuvaan kuvaan kuten videostriimikin, mutta sisältö olisi kuitenkin enemmän radiota kuin televisiota.

Radio on välineenä nopea ja reaaliaikainen. Se on myös välineenä helposti mukana kulkeva, vaivaton ja sisällöllisesti monipuolinen. Radiota voi kuunnella joko passiivisesti niin, että se soi taustalla tai myös aktiivisesti keskittyen. (Kujala ym. 1998, 7.) Tässä kuitenkin on huomattava, että passiivinen kuuntelu ei ole viittomakielisessä striimissä mahdollista. Se siis sitoo katsojan ruudun ääreen aivan kuin televisiokin. Toisaalta nykyaikaiset laitteet kuten älypuhelimet ja tabletit mahdollistavat sen, että myös videostriimiä voi seurata liikkeellä. Esimerkiksi pitkillä automatkoilla matkustaja voisi maisemien ihailun sijaan seurata viittomakielelle tulkattua radiolähetystä puhelimestaan. Radion valtti muihin välineisiin verrattuna on suora lähetys, jossa korostuu reaaliaikaisuus ja tätä kautta kyky reagoida nopeasti (Kujala ym. 1998, 9).

Kuurojen Liiton Eija Tiainen totesi, että nykyteknikka mahdollistaisi puheohjelmien toimittamisen, tulkkauksen ja striimauksen, mutta että silloin ohjelma ei olisi viittomakielistä vaan tulkattua oh-

jelmaa (sähköpostiviesti 10.4.2015). Tästä päätin, että mikäli ohjelma olisi viittomakielistä, juontajat olisivat ne, jotka viittovat. Mahdotontahan se ei ole, mutta juontajien kommunikointi keskenään ja samalla niin, että videokamerakin sen näkee, voisi olla haastavaa. Tällöin tulkattu radio-ohjelma toimisi paremmin.

Television vanha nimitys näköradio sopiikin tähän mielestäni loistavasti. Vielä 1950-luvulla uutta laitetta, televisiota, nimitettiin näköradioksi, sillä sitä verrattiin vanhaan ja tuttuun radioon (Tekniikan museo 2013, viitattu 27.4.2015). Näköradio tässä tapauksessa on kuitenkin hieman eri asia. Sisältö on edelleen radiota, mutta sitä aistitaan näkemällä.

7.2 Kysyntä?

Vaikka kyselyni otanta oli varsin suppea, oli jokainen vastaaja kiinnostunut katselemaan viittomakielistä radiota. Osa sitä oli jo nähnytkin ja piti näkemäänsä hyvänä tai melko hyvänä. Toisaalta kiinnostus kertonee yleisesti siitä, ettei viittomakielisiä palveluita ole riittävästi, mutta toisaalta myös siitä, että kiinnostusta oikeasti on.

Kyselyn vastauksista voi myös päätellä, että viittomakielisiä kiinnostavat samat aiheet kuin kaikkia muitakin. Ajankohtaiset asiat kiinnostavat, koska ihminen haluaa tietää, mitä ympärillä tapahtuu, ja saada tietoa itseään koskevista asioista omalla kielellään. Lisäksi kaikki viittomakielistä käytävät eivät ole sujuvasti kaksikielisiä, joten etenkin vaikeaselkoiset tekstit voivat jäädä ymmärtämättä (Viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 58).

Kymmenen ihmisen vastauksista ei voi tehdä laajoja yleistyksiä, mutta kun vertaan kyselyn tuloksia siihen, että viittomakielisiä ohjelmia ei ylipäänsä ole kovin paljon, uskon että kymmenen ihmistä voi edustaa myös laajempaa joukkoa.

7.3 Mitä viittomakielelle tulkattu radio-ohjelma vaatii?

Jotta viittomakielelle tulkattu radio-ohjelma olisi mahdollista, se vaatisi toki paljon työtä. Juontajien lisäksi tarvitaan tulkkeja, kuvaajia sekä kuvatarkkailijoita. Tiaisen mukaan jatkuva suoratoisto vaatisi paikalle vähintään tulkkiparin sekä mahdollisesti myös tauottajan. Koko päivän tulkkauksen vaatisi noin kuuden tulkin työpanoksen. (Tiainen, sähköpostiviesti 10.4.2015.)

Tulkkauksen tulisi myös olla laadukasta. Tällöin tulkkien tulisi olla ammattilaisia. Toisaalta eräässä kyselyn vastauksessa pohdittiin tulkiksi opiskelevien mahdollisuutta tulkata lähetystä. Tällöin he saisivat harjoitusta tulkkaamiseen. Tulkkaus ei välttämättä olisi yhtä laadukasta kuin ammattitulkkien tekemänä, mutta tulkkaamaan ei opi, jos sitä ei harjoittele.

7.4 Kuka sitä tekisi?

Yleisradiolain mukaan Yle on veloitettu tuottamaan palveluita myös viittomakielellä. Lakiin ei kuitenkaan ole kirjattu sitä, paljonko niitä tarvitsee tuottaa. Viittomakielten kielipoliittisessa ohjelmassakin puuttuva tarjonta on huomattu:

Viittomakieliset olisivat kiinnostuneita seuraamaan myös viihdeohjelmia, mutta ei YLE eivätkä valtakunnalliset kaupalliset televisioyhtiökään ole toistaiseksi olleet kiinnostuneita tuottamaan viittomakielisiä tai viittomakielelle käännettyjä viihde-ohjelmia. (Viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 58.)

Toisaalta viittomakielelle tulkattu radio-ohjelma olisi edelleen jotain niin uutta ja erilaista, että mikseivät kaupallisetkin kanavat voisi siihen tarttua. Viittomakieliset ovat kohderyhmä siinä missä muutkin ja mikäli mainoksetkin tulkataan viittomakielelle, aivan yhtäläinen kohderyhmä muiden kanssa.

Viittomakielten kielipoliittisessa ohjelmassa (2010, 60) todetaan, että ”Ylen on lisättävä viittomakielistä ohjelmatarjontaa ja tarjottava ohjelmia hyvään katseluaikaan. Myös viittomakielelle käännettyjen ja tulkattujen ohjelmien tarjontaa on kehitettävä”.

Toisaalta, miksi juuri isojen kanavien pitäisi tulkata ohjelmiaan viittomakielelle? Mielelläni näkisin pienen internetradion kokeilevan jotain erilaista. Kuten jo aiemmin totesin, internetradio on melko helppo perustaa, mutta Teosto- ja Gramex-maksut voivat hankaloittaa toimintaa, mikäli rahoitusta ei ole. Toimittajien lisäksi myös tulkkien täytyisi saada työstään palkkaa. Mahdotonta tulkkaus ei pienellekään radiolle olisi, mutta varmasti haastavaa.

8 POHDINTA

8.1 Hyödyt ja oppiminen

Tutkielmani käsittelee aihetta, jota ei ole aiemmin tutkittu. Toisaalta viittomakielelle tulkattua radiota ei ole tehty juurikaan. Tutkielmastani on hyötyä jollekulle, joka haluaa tehdä viittomakielistä radiota. Uskoisin, että siitä saattaisivat olla kiinnostuneita myös Kuurojen Liitto tai Yle. Toivoisin, että tutkielmastani olisi hyötyä myös, kun keskustellaan viittomakielisten palveluiden ja ohjelmäsäiltöjen määrästä ja tarpeellisuudesta. Mobiililaitteet ja internet mahdollistavat median mukaan ottamisen minne tahansa eikä viittomakielelle tulkattu radio sitoisi kotiin tietokoneen ääreen, jos niin ei halua.

Tutkielmaa aloittaessani en tiennyt viittomakielestä juuri mitään. Alkujaan pohdin sekä radio- että televisio-ohjelmien tutkimista, mutta arvelin sen olevan liian laaja kokonaisuus. Huomasin kuitenkin, että radio-ohjelmien tutkiminen ilman, että samalla sivuaa myös televisiota, on mahdotonta. Sähköinen media kuitenkin kulkee jokseenkin käsi kädessä. Koska videostriimi sitoo katselemaan sitä television tavoin jatkuvasti, on olennaista tarkastella myös televisiota.

Sain kuitenkin vastauksen tutkimuskysymykseeni, josta voisin todeta, että viittomakielelle tulkatuille radio-ohjelmille voisi olla kysyntää. Sen osasin toki jo ennestään sanoa, että viittomakielelle tulkattuja tai viittomakielisiä radio-ohjelmia ei Suomessa ole, mutta en osannut arvioida yhtään sitä, kiinnostaisiko sellainen viittomakielisiä. Pelkäsin myös, etten saisi kyselyyni yhtään vastauksia, mutta loppujen lopuksi olen tyytyväinen, että sain niitä jopa kymmenen. Pelon syynä oli se, että olin kyselyni kanssa liikkeellä varsin myöhään ja tein sen melko kiireellä, mikä ei ole paras ratkaisu.

Toteutin kyselyn varsin lyhyellä aikataululla ja vastausaikaa oli noin viikko. Kuitenkin sain kaikki vastaukset kahden ensimmäisen päivän aikana siitä kun Kuurojen Liitto kyselyn jakoi. Jälkikäteen ajatellen olisin voinut pyytää Kuurojen Liittoa jakamaan kyselyn vielä toisen kerran pari päivää ennen vastausajan loppumista, jotta olisin saattanut saada vastauksia enemmän. Aluksi nimittäin sain sellaisen vaikutelman, että kyselyn pitäisi olla toteutettu viittomakielellä ja pohdin sen olevan

mahdotonta. Aika- ja kielirajojen vuoksi päädyin lopulta toteuttamaan sen vain suomeksi, joten voi olla, että vastausten määrä senkin takia jäi vähäisemmäksi.

Aihevalintaan olen kuitenkin tyytyväinen. Opin tutkielmaa tehdessäni paljon viittomakielisten kulttuurista ja heidän asemastaan Suomessa. En kuitenkaan tutkielmassani pureutunut syvemmin siihen, millainen sisältö radiossa kiinnostaa. Mikäli joku tulkkaisi radiota viittomakielelle, uskoisin, että olisi hyvä selvittää, millaisen sisällön tulkkaminen kannattaa.

8.2 Luotettavuus

Kyselylomake oli avoin ja siihen pystyi vastaamaan kuka tahansa, joka oli saanut linkin. En kuitenkaan jaksa uskoa, että kukaan olisi vastannut kyselyyn ihan vain huvikseen ja häiritäkseen tutkimustani. Tämän takia toisaalta epäroin jakaessani kyselyä Twitterissä, mutta koska kaikki vastaukset olivat tulleet jo ennen kuin kyselyä olin siellä jakanut, on selvää, että vastaajat ovat tulleet Kuurojen Liiton Facebook-sivujen kautta.

Kirjoitin lomakkeen alkuun pienen saatetekstin, jossa kerroin oman taustani lisäksi myös sen, mikä radio on. Kerroin myös sen, mitä olen tutkimassa ja mikä kyselyn tarkoitus on. Vilkan (2005, 156) mukaan tutkimuskohde voi vastata leikkimielellä, mikäli hän ei vakuutu tutkimuksesta. Uskon kuitenkin, että Kuurojen Liitto kyselyn levittäjänä toi sille tarvittavaa luotettavuutta.

Koska minulla oli jo jonkin verran ennako-odotuksia, voi olla, etten kysynyt kaikkea, mitä olisi pitänyt. Toisaalta myös tietämättömyyteni asiasta saattoi vaikuttaa siihen, ettei kysely ollut kovin laaja ja että sieltä saattoi puuttua olennaisia asioita. Omat ennako-odotukseni saattoi myös vaikuttaa kysymyksenasetteluun. Yritin pitää kysymykset tarkoituksenmukaisina ja mahdollisimman neutraaleina. Uskoisin myös, että siinä myös onnistuin. Toisaalta hyvä kysely vastaa tutkimuskysymykseen, joten on tarpeellista kysyä asioista selkeästi ja suoraan.

Loppujen lopuksi uskon, että kyselyni oli tarpeellinen ja se on keskeisimpiä osia tutkielmassani. Sillä sain vastauksen tutkimuskysymykseeni ja voisin todeta, että aineistoni perusteella viittomakielelle tulkatuille radio-ohjelmille on kysyntää. Tutkielman kirjoittamisen aikana pohdin välillä, onko tämä todella tarpeellista, mutta loppujen lopuksi sanoisin, että on tärkeää nostaa esiin uusia asioita ja kielivähemmistöjen asemaa. Tässä tutkielmassa keskityn tosin vain yhteen kielivähem-

mistöön, mutta tutkielman laajuuden takia olisi ollut mahdotonta ottaa mukaan esimerkiksi vielä harvinaisempaa suomenruotsalaista viittomakieltä. Olisi arvokasta kartoittaa myös suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävien mielipiteitä heille saatavissa olevista palveluista.

LÄHTEET

ABC Family 2015. About the show. Viitattu 12.5.2015, <http://abcfamily.go.com/shows/switched-at-birth/about-the-show>.

Costello, S. 2015. What is streaming? Viitattu 4.3.2015, http://ipod.about.com/od/glossary/g/streaming_def.htm.

Crouch, D. 2015. Sweden falls in love with the man who signs for Eurovision heats. Viitattu 18.4.2015, <http://www.theguardian.com/tv-and-radio/2015/mar/16/sweden-falls-in-love-with-the-man-who-signs-for-eurovision-heats>.

Deafradio 2015. Viitattu 4.3.2015, <http://www.deafradio.co.nz/>.

Finnpanel 2014. Radiovuosi 2013. Viitattu 3.3.2015, http://www.finnpanel.fi/lataukset/radiovuosi_2015.pdf.

Finnpanel 2015. Radiovuosi 2014. Viitattu 3.3.2015, http://www.finnpanel.fi/lataukset/radiovuosi_2014.pdf.

Frondeius, K. 2000. Elämää viittomakielisenä (suom. Irma Frondeius). Teoksessa A. Malm (toim.) Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura, 128.

Heikkilä, N. 2015. Viittomakielen tulkkipiskelija, Humanistinen ammattikorkeakoulu. Haastattelu 10.4.2015. Tekijän hallussa.

Helenius, S. 2007. Kuuleva keho. Viitattu 12.4.2015, <http://www.asemanlapset.composer.fi/paper/articles/592/>.

Honkanen, T., Isomaa, S. & Ranki, E. 2013. Ruudun takaa. Lastenohjelmien tulkkausprosessi ja viitottu AV-tulkkaukset. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viittomakielentulkin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 4.3.2015. <http://theseus.fi/handle/10024/61375>.

Jyväskylän yliopisto 2015. Tutkimus-Research. Viitattu 15.4.2015,
https://www.jyu.fi/hum/laitokset/kielet/oppiaineet_ks/viittomakieli/tutkimus.

Kouvolan Sanomat 2013. Kuuroille rytmi on musiikin ydin. Viitattu 12.4.2015,
<http://www.kouvolansanomat.fi/Online/2013/08/10/Kuuroille+rytmi+on+musiikin+ydin/2013216117244/4>.

Kujala, T., Lahti, J. & Tamminen, H. 1998. Radiotyön perusteet – johdatus suoran lähetyksen tekemiseen. Helsinki: Gaudeamus.

Kuuloliitto 2015. Erilaiset kuulovammat. Viitattu 10.4.2015,
http://www.kuuloliitto.fi/fin/kuulo/huonokuuloisuus/erilaiset_kuulovammat/.

Kuurojen Liitto ry 2015. Viittomakieli. Viitattu 25.4.2015, <http://www.kl-deaf.fi/fi-FI/Viittomakieli/>.

Kuurojen Liitto ry & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010. Viittomakielten kielipoliittinen ohjelma. Viitattu 6.3.2015,
http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk15/Viittomakielten_kielipoliittinen_ohjelma.pdf.

Laaksonen, M. 2014. Euroopan kielten päivänä juhlietaan rinnakkais- ja monikielisyyttä. Viitattu 6.3.2015, http://www.kotus.fi/kotus-blogi/satunnaisesti_kirjoittava_kotuslainen/euroopan_kielten_paivana_juhlitaan_rinnakkais_ja_monikielisyytta.13218.blog.

Radiomedia 2013. Radiota Kuunnellaan verkossa. Viitattu 3.3.2015,
<http://www.radiomedia.fi/radiomainonta/tutkimustietoa-radion-kuuntelusta/radiota-kuunnellaan-verkossa>.

Salonsaari, M.-E., Haaksilahti, T., Laatikainen, S. & Rainò, P. 2012. Viiton ja Ohjaan (toim. U. Aunola). Helsinki: Opetushallitus.

Suomi.fm 2015. Radiokanavat. Viitattu 27.4.2015, <http://suomi.fm/radiokanavat>.

Kettunen, J. 2013. Miksi televisiota kutsuttiin näköradioksi? Viitattu 27.4.2015, <http://www.kysymuseolta.fi/tekniikanmuseo/#!/id=11>.

Tiainen, E. 2015. Opinnäytetyöhaastattelu: viittomakieliset radio-ohjelmat. Sähköpostiviesti 9.3.2015.

Tilastokeskus 2014. Puolet suomalaisista mukana yhteisöpalveluissa. Viitattu 6.3.2015, http://www.stat.fi/til/sutivi/2014/sutivi_2014_2014-11-06_tie_001_fi.html.

Tillander, M. 2015. Ylen viittomakieliset palvelut. Sähköpostiviesti 24.4.2015.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tyler, M. 2013. Breaking the Sound Barrier – NPR Labs Brings Radio to Hearing Impaired. Viitattu 4.3.2015, <http://www.npr.org/blogs/thisisnpr/2013/05/28/177751307/breaking-the-sound-barrier-npr-labs-brings-radio-to-hearing-impaired>.

Törmä, V. 2010. Internetradio mediana ja internetradion perustaminen. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 6.3.2015, <http://www.theseus.fi/handle/10024/13512>.

Viestintävirasto 2015. Radioaseman perustaminen. Viitattu 6.3.2015, <https://www.viestintavirasto.fi/tvradio/televisio-jaradiotoiminta/radio.html>.

Viljakainen J. 2004. Radiomonopolista kanavatulvaan. Helsinki: Edita Prima Oy.

Vilikka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Wetterstrand, T. 2013. Viittomakieliset uutiset tekee viittomakieltä tunnetuksi. Viitattu 21.4.2015, http://www.kuurosokeat.fi/tiedosto/tuntosarvi_1302.pdf.

Yle 2012. Kuurot opettavat kansanedustajille viittomia. Viitattu 21.4.2015, http://yle.fi/uutiset/kuurot_opettavat_kansanedustajille_viittomia/6138007.

Yle 2012. Yle tarjoaa eduskunnan kyselytunnit viittomakielellä. Viitattu 8.3.2015.
<http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/yle-tarjoaa-eduskunnan-kyselytunnit-viittomakielella>.

Yle 2015. Ohjelmatekstitys – silmin nähtävää puhetta. Viitattu 23.4.2015,
<http://yle.fi/yleisradio/ohjelmatekstitys-silmin-nahtavaa-puhetta>.

Yleisradiolaki 22.12.1993/1380.

Aamu klo 6-9 (juontajat Minna Kuukka ja Ari Hursti), Perhenäkökulma > Lapsiperheen arki - haasteet ja mahdollisuudet. Haastateltavana Aapo Rikala.

Aamupäivä klo 9-12 (juontajat Sari Seppälä ja Minna Ottavainen) Näkökulma > kurkistus menestyvän nuoren kuuron naisen elämään. Lähetyksessä mukana Netta Keski-Levijoki.

Kansakunnan kahvitunti klo 12-14 (juontaja Samuli Aaltonen) Kuulijoita haastetaan osallistumaan lähetykseen – soita Samulille numeroon 0 108 0 6000 tai laita tekstiviesti numeroon 17275. Viittomakielen teemapäivänä kysytään: Kuka sopeutuu keneen, keneltä vaaditaan ja mitä (vamma vs. rajoite/ominaisuus jne.)?

Epun vieraana klo 14-15 (juontaja Eppu Salminen) Signmarkin haastattelu.

Iltaapäivä klo 15-18 (juontajat Ile Jokinen ja Lorenz Backman) Arkipäivän selviytymisiä ja kekseliäisyyttä. Kuulevilla ja kuuroilla on joskus toisistaan erilaisia ennakkoluuloja ja hassujakin väärinkäsityksiä sattuu. Miten sinä kohtaat kuuron? Erilaisuudella on taipumusta herättää kielteisiä reaktioita, olipa kyseessä millainen erilaisuus tahansa. Vastaajana Pirkko Selin-Grönlund.

Ilta klo 18-21 Musiikkitoiveita Milla Mattila. Musiikki ja sen merkitys kuurojen elämässä. Kuulevista voi tuntua käsittämättömältä ajatus siitä, että kuurot nauttivat musiikista – tai jopa tuottaisivat sitä itse. Kuurot muusikot, tanssijat ja rytmikan opettajat ovat vuosikymmeniä yrittäneet murtaa näitä ennakkoluuloja. Musiikista voi nauttia näkö- ja tuntoaistillakin. Etenkin nuorille kuuroille musiikin visuaalinen puoli on tärkeää, mm. musiikkivideot. Kuvattiin / äänitettiin etukäteen haastattelu jossa Tarja Aalto kertoi musiikin ja etenkin visuaalisen esityksen merkityksestä kuuroille.

Hei! Olen viimeisen vuoden toimittajaopiskelija Oulun ammattikorkeakoulusta. Tutkin opinnäyte-työnäni viittomakielelle tulkattujen radio-ohjelmien kysyntää ja tarjontaa.

Radio on äänilähetyks, jossa juontaja tai juontajat puhuvat ajankohtaisista aiheista. Välissä soite-taan musiikkia ja luetaan uutisia. Viittomakielelle tulkattuna radio näkyy internetissä videona.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää, halutaanko viittomakielelle tulkattua radio-ohjelmaa katsoa. Vastaaminen vie noin 5 minuuttia. Vastaukset käsitellään nimettömänä.

Vastaathan kyselyyn 20. huhtikuuta mennessä. Kiitos!

*Pakollinen

Ikä

Asuinpaikkakunta

Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- En halua kertoa

Oletko katsellut viittomakielelle tulkattua radiota (esimerkiksi Radio Nova viittomakielen päivänä 2012 tai 2013)? *

- Kyllä
- Ei

Mitä mieltä olit näkemästäsi?

- Hyvä
- Melko hyvä
- Melko huono
- Huono
- En osaa sanoa

Miksi?

Olisitko kiinnostunut katselemaan viittomakielelle tulkattua radiota? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Miksi?

Millaiset aiheet radiossa kiinnostaisivat?

Voit valita useamman vaihtoehdon

- Uutiset
- Musiikki
- Kulttuuri
- Urheilu
- Poliittikka
- Ajankohtaiset asiat
- Maailman tapahtumat
- Kauneus ja terveys
- Muu:

Katsotko viittomakielisiä televisio-ohjelmia?

- Kyllä
- Ei

Mitä ohjelmia katsot?

Onko viittomakielisiä televisio-ohjelmia tarpeeksi?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa